

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 66/2020-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. februára 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Jozef Kováčik, s. r. o., Legionárska 2, Trenčín, v mene ktorej koná advokát JUDr. Jozef Kováčik, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trenčín sp. zn. 22 C 181/2011 z 3. júla 2019 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 27 Co 158/2019 zo 16. októbra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] odmieta pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

6. Sťažovateľ však proti uzneseniu krajského súdu II podal aj dovolanie – mimoriadny opravný prostriedok, o ktorom dosiaľ Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súdom dovolacím nebolo rozhodnuté.

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti okrem iného uviedol:

„... tvrdím, že primárne uznesením OS Trenčín sp. zn. 22C/181/2011-402 zo dňa 03.07.2019 bolo porušené moje základné právo na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a taktiež moje základné právo na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 Ústavy SR. To znamená, že za primárne pasívne legitimovaného považujem Okresný súd Trenčín. Keďže vo veci rozhodoval aj Krajský súd v Trenčíne za pasívne legitimovaného považujem z opatrnosti aj Krajský súd v Trenčíne...

... teda tvrdím, že moje základné práva na spravodlivý súdny proces a vlastníť majetok boli porušené v konaní OS Trenčín sp. zn. 22C/181/2011 z dôvodov... že súd prvej inštancie rozhodol o výške náhrady trov konania napriek tomu, že nebolo rozhodnuté súdom prvej inštancie o priznaní náhrady trov konania. V dôsledku takéhoto rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré sa stalo vykonateľným, som musel pre vyhnutie sa exekúcii zaplatiť [REDAKOVANÉ] sumu 2.564,50 €, o ktorú čiastku bol neoprávnene skrátenej môj majetok.

Ústavný súd SR má právomoc rozhodnúť o porušení:

- práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR,

- práva sťažovateľa vlastníť majetok vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 Ústavy SR z dôvodu, že súdy nesprávnym procesným postupom mi znemožnili ako procesnej strane, aby som uskutočňoval mne patriace procesné práva, t. j. aby mi bolo doručené rozhodnutie súdu prvej inštancie o priznaní náhrady trov konania, aby som po doručení takéhoto rozhodnutia mal právo sa s ním oboznámiť a vyjadriť sa k nemu vo forme odvolania alebo sťažnosti ak s ním nesúhlasím...“

8. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR uznesením Okresného súdu Trenčín sp. zn. 22C/181/2011-402, zo dňa 03.07.2019 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn.27Co/158/2019-422 zo dňa 16.10.2019 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľky (správne má byť „sťažovateľa“, pozn.) na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 Ústavy SR uznesením Okresného súdu Trenčín sp. zn. 22C/181/2011-402, zo dňa 03.07.2019 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 27Co/158/2019-422 zo dňa 16.10.2019 porušené bolo.

3. Uznesenie Okresného súdu Trenčín sp. zn. 22C/181/2011-402, zo dňa 03.07.2019 a uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 27Co/158/2019-422 zo dňa 16.10.2019 sa zrušuje a vec sa Okresnému súdu Trenčín vracia na ďalšie konanie.

4. Okresný súd Trenčín je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu k rukám jej právneho zástupcu.“

II.

Relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

15. Predmetom je namietané porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (v petite je dôsledkom zrejmej nesprávnosti označené ako „Základné právo... na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 Ústavy SR“, avšak z ostatného obsahu ústavnej sťažnosti je nepochybné, že sťažovateľ má na mysli základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pozn.), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu a uznesením krajského súdu II.

16. Sťažovateľ namietané porušenie označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru odôvodňuje tým, že pokiaľ uznesením okresného súdu bolo rozhodnuté o sume náhrady trov konania bez predchádzajúceho rozhodnutia o priznaní náhrady trov konania (po tom, čo bol rozsudok okresného súdu v časti výroku o priznaní náhrady trov konania uznesením krajského súdu I zrušený, pozn.) a pokiaľ v nadväznosti na to uznesením krajského súdu II bolo odvolanie – riadny opravný prostriedok sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu pre neprípustnosť odmietnuté, nesprávnym procesným postupom okresného súdu a krajského súdu bolo sťažovateľovi (strane) znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen

zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01).

18. Vo vzťahu k už spomenutému princípu subsidiarity judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je aj úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09).

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu, ako aj vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu II konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu.

20. V zmysle § 58 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“) o nároku na náhradu a o výške trov konania rozhoduje súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

21. V zmysle § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

22 V zmysle § 357 písm. m) CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania.

23. V zmysle § 420 ods. 1 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. Ako už bolo uvedené, uznesením okresného súdu s poukazom na § 58 CMP bolo jedným rozhodnutím rozhodnuté o nároku na náhradu trov konania a súčasne aj o vyčíslení náhrady trov konania.

Odvolanie – riadny opravný prostriedok sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu bolo však uznesením krajského súdu II odmietnuté, pretože podľa krajského súdu smeruje proti rozhodnutiu (iba o sume náhrady trov konania, pozn.), proti ktorému odvolanie nie je prípustné. Sťažovateľ vo svojom dovolaní – mimoriadnom opravnom prostriedku proti uzneseniu krajského súdu II okrem iného namieta, že „... *nakoľko odvolací súd pri preskúmaní môjho odvolania nepostupoval v súlade s ustanovením § 389 ods. 1 písm. a, b) CSP, napadnuté uznesenie OS Trenčín nezrušil, hoci ho zrušiť mal. Takýto postup odvolacieho súdu zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.*“.

Podľa zistenia ústavného súdu ku dňu predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavným súdom dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu II nebolo ani len predložené najvyššiemu súdu na rozhodnutie, resp. konanie o dovolaní sa v zmysle § 436 a nasl. CSP dosiaľ vedie na okresnom súde pod sp. zn. 22 C 181/2011. Rozhodnutie o tom, či dovolanie – mimoriadny opravný prostriedok sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu II smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je/nie je dovolanie prípustné, a ak je prípustné, či odmietnutím odvolania – riadneho opravného prostriedku sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu uznesením krajského súdu II pre neprípustnosť súd nesprávnym procesným postupom znemožnil sťažovateľovi (strane), aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a v závislosti od toho, či uznesenie okresného súdu je možné podrobiť meritórnemu prieskumu v rámci odvolacieho konania, a tak dosiahnuť nápravu jeho väd namietaných sťažovateľom, je nateraz vyhradené právomoci najvyššieho súdu.

25. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ sa domáha ochrany označených základných práv podľa ústavy a označeného práva podľa dohovoru proti ich porušeniu uznesením okresného súdu a uznesením krajského súdu II aj v dovolacom konaní pred všeobecným (najvyšším) súdom, podľa čl. 127 ods. 1 ústavy niet právomoci ústavného súdu na poskytnutie takejto ochrany.

26. Ústavný súd zároveň uvádza, že prijatím ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (porov. mutatis mutandis II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014, IV. ÚS 146/08, IV. ÚS 420/2011). Išlo by o taký stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len ťažko odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť právneho štátu.

27. Z uvedených dôvodov preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu, ako aj proti uzneseniu krajského súdu II odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

28. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, o ďalších návrhoch sťažovateľa formulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie uznesenia krajského súdu II, ako aj uznesenia okresného súdu a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie a tiež rozhodnutie o náhrade trov konania) už nebolo potrebné rozhodnúť.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu